

**Opinia ornitologiczna wraz z zaleceniami
kompensacji przyrodniczej na
potrzeby ocieplania budynku przy
ul. Kossaka 12-28 w Sosnowcu**

Wykonana przez Firmę Milvus – Szymon Wójcik

Sosnowiec, październik 2016 r.

Metoda badań:

Wizję terenową mającą na celu ocenę populacji ptaków zasiedlających niniejszy budynek wykonał Szymon Wójcik dn. 8.10.2016 r., w godz. 7:30- 15:00. Budynek kontrolowany był wspólnie z 12 innymi blokami w obrębie osiedla w wymienionych godzinach. Kontrole po sezonie lęgowym skupiały się przede wszystkim na wykonaniu dokumentacji fotograficznej i odniesieniu się do danych własnych.

Okres prowadzenia badań już praktycznie wykluczał stwierdzenie gniazdowania ptaków poza pojedynczymi opóźnionymi lęgami jerzyka *Apus apus*, stwierdzeniem obecności kawki *Corvus monedula* przy swoich stałych miejscach gniazdowania. Możliwe było także stwierdzenie gniazdowania oknówki *Delihon urbicum*, opóźnionych lęgów gołębia miejskiego *Columba livia forma urbana* oraz regularnej obecności pustułki *Falco tinnunculus*. Przed wykonaniem opinii ornitologicznej przeprowadzono drugą kontrolę dnia 5.03.2016 r. mającą na celu ponowne sprawdzenie stanu elewacji. Budynek kontrolowany był wspólnie z kilkunastoma innymi blokami w obrębie osiedla Śródula.

Dokonano oceny liczebność ptaków zasiedlających budynki tj. kawka *Corvus monedula*, gołąb miejski *Columba livia forma urbana*, szpak *Sturnus vulgaris*, wróbel *Passer domesticus*, mazurek *Passer montanus*, sikory *Parus sp.*, pustułka *Falco tinnunculus*, kopciuszek *Phoenicurus ochruros* ze szczególnym uwzględnieniem jerzyka *Apus apus* na podstawie:

- gniazdowania ptaków
- aktywności ptaków wokół budynku oraz wlatywania do gniazd w szczelinach ścian
- ilości i wielkości szczelin wlotowych i stanu stropodachu, ścian oraz blachy na ścianie szczytowej
- śladów działalności ptaków (odchody, fragmenty gniazd)

Istotnym kryterium była wiedza autora dotycząca występowania gatunków w innych podobnych badanych przez niego budynkach w sezonie lęgowym. Autor wykorzystał m.in. wiedzę własną zgromadzoną podczas wykonywania „Inwentaryzacji jerzyka w Jaworznie w latach 2008-2010” (dane z ponad 150 budynków) oraz opinii ornitologicznych i chiropterologicznych wykonywanych na potrzeby termomodernizacji (blisko 250 budynków) w latach 2008-2016 w kilkunastu innych miastach. Zgromadzone dane na temat konstrukcji budynków, obecności szczelin i nisz lub ich braku, rodzaju stropodachu etc. są bazą

pozwalającą na dobrą ocenę potencjalnego gniazdowania ptaków w sezonie i poza sezonem lęgowym w budowlach różnego rodzaju.

Wnioski:

- Budynek w technologii wielkiej płyty, kryty acekolem. Posiada stropodach, do którego dostęp jest możliwy poprzez większe otwory w postaci rur, a także poprzez uchylki pod blachą szczytową. Gniazdowanie ptaków może mieć również miejsce pod parapetami.

Gatunki gniazdujące

- wróbel *Passer domesticus*/mazurek *Passer montanus* – 2-5 par ptaków. Ptaki mogą gniazdować w szczelinach pod parapetami. Jest to prognozowana liczebność biorąc pod uwagę gabaryty budynku.
- jerzyk *Apus apus* – 20 - 30 par ptaków. Ptaki mogą gniazdować w szczelinach pod blachą szczytową oraz w stropodachu dostając się do niego przez wloty i uchylki pod blachą szczytową, a także pod parapetami
- kawka *Corvus monedula* – 7 - 10 par ptaków – gniazdowanie w stropodachu
- gołąb miejski *Columba livia forma urbana* – 1-5 par ptaków

Metody kompensacji:

Zalecono wywieszenie:

- 35 budek dla jerzyka *Apus apus* od strony północnej na ścianie szczytowej budynku. Umieszczenie budek dla jerzyka pokazano na zdjęciach. Idealnym rozwiązaniem jest wkomponowanie budek dla jerzyka w styropian tak, aby nie wystawały one ze ściany, a widoczna była jedynie szczelina wlotowa. Wykluczy to późniejsze zacieki wokół budki, niszczenie elewacji, przedostawanie się wilgoci do wewnątrz i gnienie samej budki.

- 9 budek dla kawki *Corvus monedula* w miejscach oznaczonych na zdjęciu, na wysokości min. 50 cm od poziomu dachu otworem wlotowym zwrócone w kierunku północnym lub wschodnim (jedyna opcja przy montażu na ścianie klatki schodowej w obrębie dachu w miejscu oznaczonym na zdjęciach).

- 5 budek dla wróbla na dowolnych drzewach liściastych w obrębie osiedla otworem wlotowym zwrócone w kierunku północnym, na wysokości min. 3 metrów.

- 1 budki dla pustulki w miejscu oznaczonym na zdjęciu, na wysokości min. 50 cm od poziomu dachu otworem wlotowym zwrócone w kierunku północnym oraz wschodnim. Zasiedlenie budynku przez pustulkę może mieć korzystny wpływ na odstraszanie przebywających na budynku licznie gołębi miejskich.

Harmonogram prac ociepleniowych:

Należy zastosować się do następujących zaleceń:

- Do 15 marca 2017 roku należy uszczelnić pęknięcia i dziury z wzdłuż całej długości ścian, gdzie znajduje się szczelina pod górnym okapem. Ograniczy to do minimum możliwość gniazdowania jerzyka. Należy zamknąć również wloty do stropodachu w postaci rur. Oczywiście nie wykluczy to całkowicie możliwości gniazdowania ptaków, gdyż może ono mieć miejsce w szczelinach niewidocznych z poziomu ziemi pod parapetami. Dopiero po uszczelnieniu przystąpić można do prac ociepleniowych.

- Jeśli przed rozpoczęciem prac ociepleniowych lub w ich trakcie zostanie stwierdzona obecność gniazdujących ptaków konieczne jest wówczas pozostawienie wolnych do końca sezonu lęgowego miejsc (z zalecanym przedłużeniem do 15 sierpnia), w których gniazdują ptaki. Wiąże się to zwykle z pozostawieniem 4 metrów wolnej przestrzeni od miejsca gniazdowania. W przypadku braku gniazdowania prace można kontynuować, jednocześnie wieszając budki dla ptaków. Zamknięcie wszystkich szczelin w dużej mierze ogranicza gniazdowanie ptaków. Ważne jest więc, żeby pracownicy ekipy wysokościowej, która zamyka otwory sprawdziła również szczeliny pod blachą szczytową i rynnami na całej długości ścian. Mogą tam znajdować się szczeliny, które nie są widoczne z poziomu ziemi.

- Prace ociepleniowe można prowadzić w obrębie budynku pozostawiając górne 4 metry poniżej wlotów do stropodachu wolne do 15 sierpnia 2017 roku. Po tym terminie można ukończyć prace i wywiesić budki dla ptaków w miejscach oznaczonych na zdjęciach.

Podobnie zalecenia obowiązują również, gdyby prace prowadzone były w latach późniejszych.

W sezonie lęgowym od maja do września należy zwrócić również uwagę na lęgi jaskółki oknówki *Delichon urbicum*. Jeśli zostanie odnotowane nowe gniazdo gatunku również należy pozostawić wolną przestrzeń 4 metrów wokół, aby ptaki mogły wyprowadzić lęgi.

Informacje dotyczące występowania nietoperzy

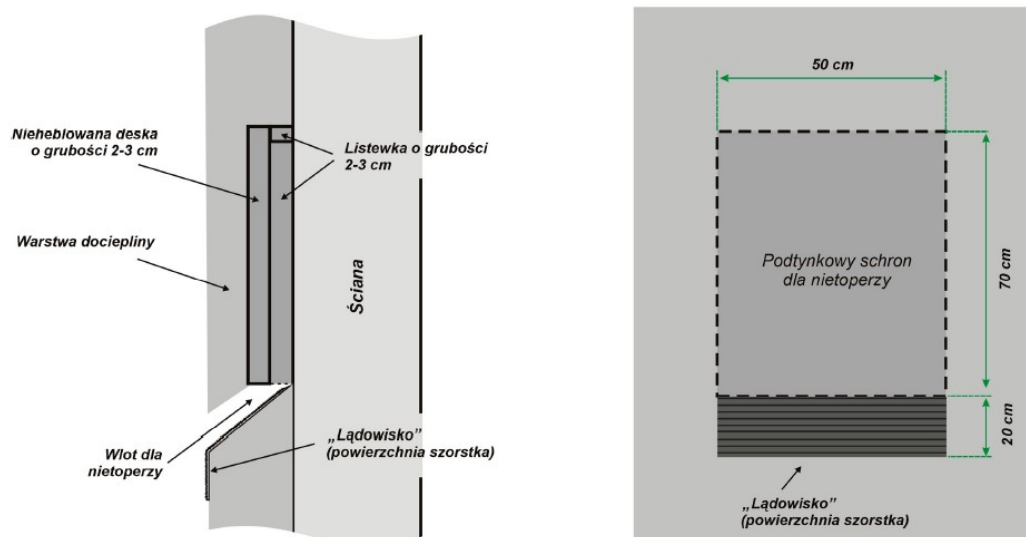
Gatunki nietoperzy występujące w Polsce są często związane z obiektami pochodzenia antropogenicznego. Budynki zajmowane są najczęściej przez pojedyncze osobniki oraz rzadziej przez niewielkie kolonie rozrodcze. Miejscami zasiedlanymi przez te ssaki są: stropodach, szczeliny pod parapetami, strych, a także piwnice. Podczas prac ociepleniowych może dojść do zamknięcia wlotów do miejsc gniazdowania, co skutkuje utratą siedliska i porzuceniem siedliska przez nietoperze w kolejnym sezonie rozrodczym.

Wszystkie gatunki nietoperzy w Polsce są chronione zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2011 nr 237, poz. 1419). Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 (Dz. U. 2007 nr 75, poz. 493) mówi, iż inwestor zobowiązany jest do zapobieżenia wystąpieniu szkody w środowisku. Ponosi także wszelkie koszty jej usuwania oraz ewentualnej minimalizacji.

Ze względu na porę roku oraz krótki termin uzupełnienia prac o badania nietoperzy autor podał zalecenia kompensacyjne dotyczące występowania tej grupy zwierząt w oparciu o wiedzę i badania własne innych budynków. Siedliska nietoperzy mogą znajdować się w stropodachu oraz w szczelinach pomiędzy płytami i pod parapetami.

Zalecono więc wywieszenie w ramach kompensacji:

- 7 budek podtynkowych dla nietoperzy w miejscach oznaczonych na zdjęciach od strony południowej i wschodniej. Budkę należy zamontować na ścianie, a następnie pokryć styropianem jak pokazano na fotografiach. Budki zalecono w miejscach nasłonecznionych, jeśli to było możliwe również na ścianach pozbawionych okien i balkonów.

Ryc.1. Wygląd i montaż budki podtynkowej dla nietoperzy (źródło: Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody Salamandra).

Dokumentacja fotograficzna:

Fot.1. Widok budynku od strony pd-zach (aut. Szymon Wójcik)

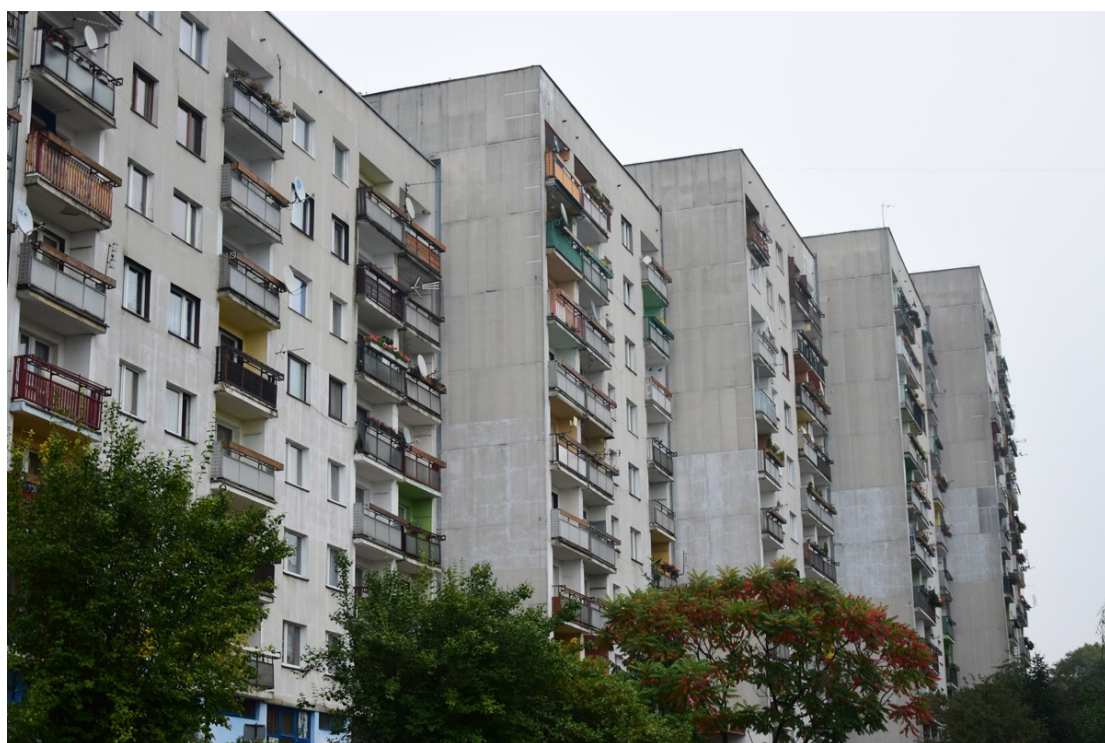
Fot.2. Widok budynku od strony pd-wsch (aut. Szymon Wójcik)

Fot.3. Widok szczeliny oznaczonej okręgiem na wcześniejszym zdjęciu w zbliżeniu (aut. Szymon Wójcik)

Fot.4.Widok budynku od strony południowej (aut. Szymon Wójcik)

Fot.5. Widok budynku od strony południowej (aut. Szymon Wójcik)

Fot.6. Widok części stropowej od strony południowej (aut. Szymon Wójcik)

Fot.7. Widok części stropowej od strony południowej (aut. Szymon Wójcik)

Fot.8. Widok budynku od strony południowej (aut. Szymon Wójcik)

Fot.9. Widok budynku od strony pd-wsch (aut. Szymon Wójcik)

Fot.10. Widok części stropowej budynku od strony wschodniej (aut. Szymon Wójcik)

Fot.11. Widok budynku od strony pn-wsch (aut. Szymon Wójcik)

Fot.12. Widok części stropowej budynku od strony północnej (aut. Szymon Wójcik)

Fot.13. Widok części stropowej budynku od strony północnej (aut. Szymon Wójcik)

Fot.14. Na drzewach od północy wisi 5 budek dla ptaków. Rozmiar wlotu sugeruje, że są to raczej budki dla wróbla, choć średnica jest nieco za duża i mogą być również zasiedlane przez szpaka (aut. Szymon Wójcik)

Fot.15. Widok części stropowej budynku od strony północnej. Widoczne na gzymsie gołębie miejskie (aut. Szymon Wójcik)

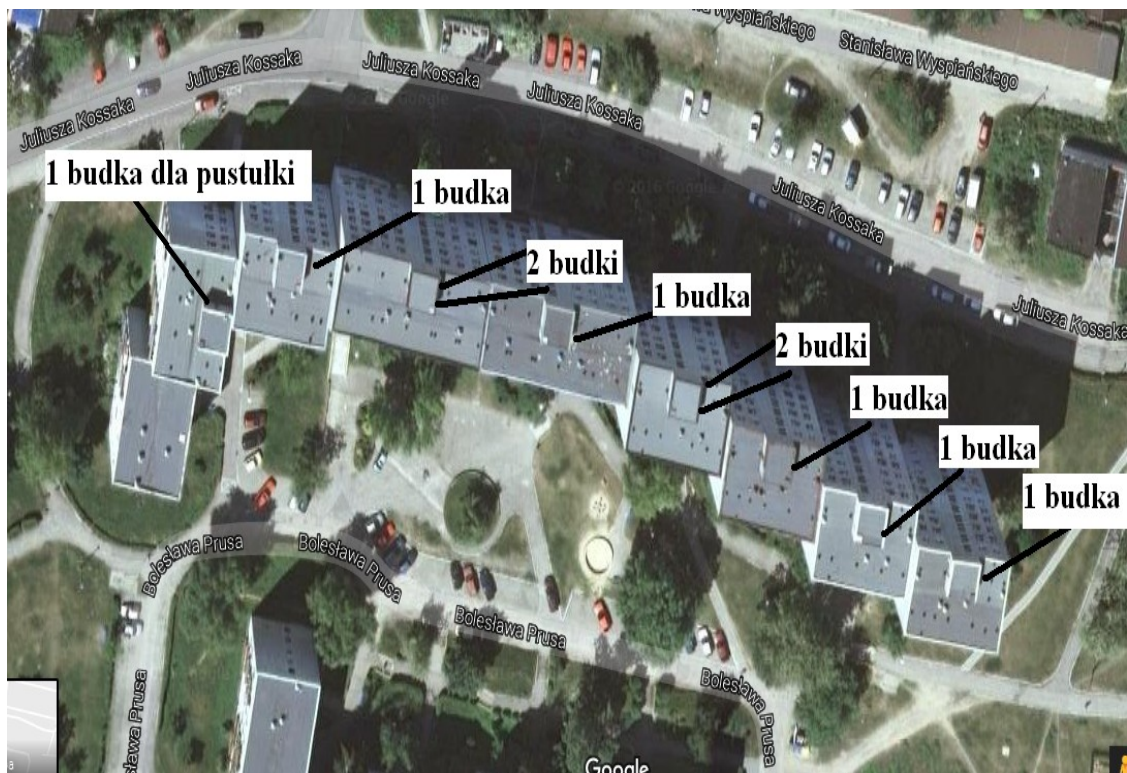
Fot.16. Widok budynku od strony północnej (aut. Szymon Wójcik)

Fot.17. Widok budynku od strony zachodniej (aut. Szymon Wójcik)

Fot.18. Zalecane miejsce montażu budek dla jerzyka (aut. Szymon Wójcik)

Fot.19. Zalecane miejsce montażu budek dla kawki i pustulki (aut. Szymon Wójcik)

Fot.20. Zalecane miejsce montażu budki dla kawki. Jest to jedna z 9 zalecanych budek, a na zdjęciu przykładowo pokazano, w którym fragmencie bloku – dokładnie na pionie klatek od strony wschodniej, które należy zamontować na budynku (aut. Szymon Wójcik)

Fot.21. Miejsce montażu budki dla kawki (aut. Szymon Wójcik)

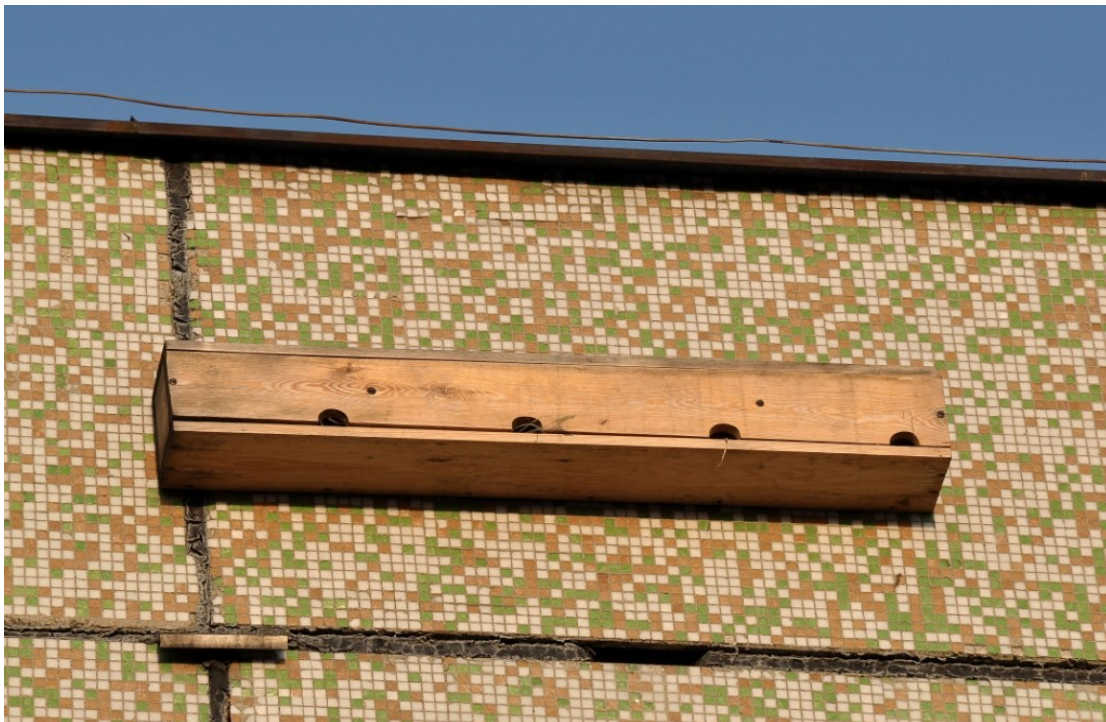
Fot.22. Zalecane miejsce montażu budki podtynkowej dla nietoperzy (aut. Szymon Wójcik)

Fot.23. Zalecane miejsce montażu 6 budek podtynkowych dla nietoperzy. Rozmiary budek na zdjęciu zostały nieco przerysowane na potrzeby ekspertyzy (aut. Szymon Wójcik)

Fot. 24. Przykładowy sposób umocowania budki dla pustułki (aut. Szymon Wójcik)

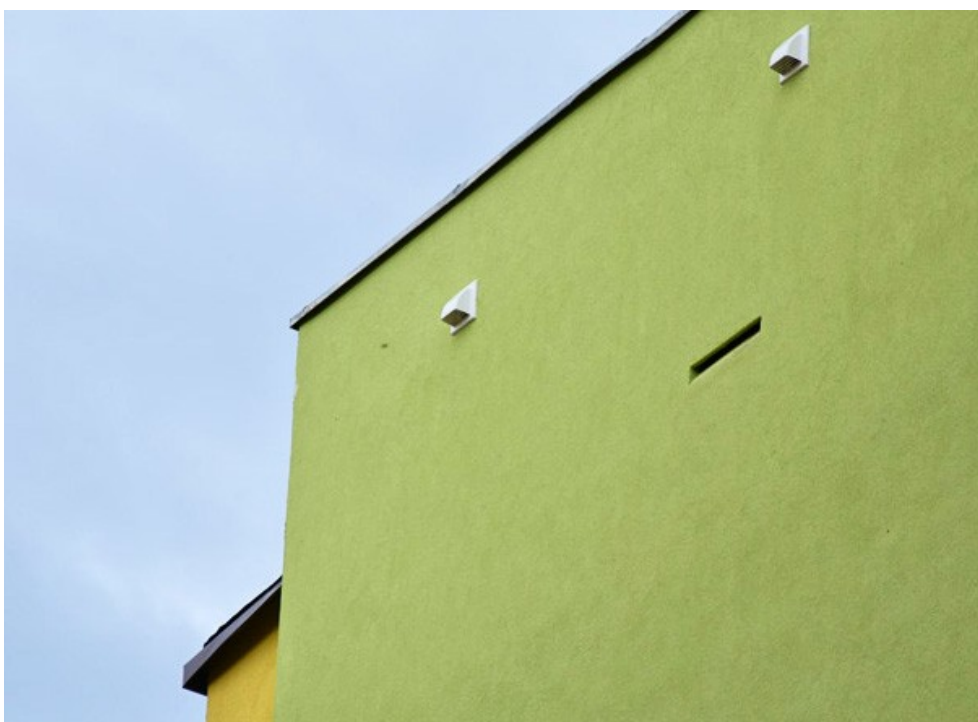
Fot. 25. Przykładowy sposób umocowania budki dla jerzyka *Apus apus* (aut. Szymon Wójcik)

Fot. 26. Efekt końcowy – budka dla jerzyka *Apus apus* otoczona styropianem (aut. Szymon Wójcik)

Fot.27. Przykładowa budka natynkowa. Po zamocowaniu budki należy ją pokryć styropianem zostawiając otwór wlotowy (aut. Szymon Wójcik).

Fot.28. Budka po pokryciu styropianem – widoczny jest jedynie otwór wlotowy (aut. Szymon Wójcik).

Firma Milvus – Szymon Wójcik

Nawsie Kołaczyckie 29

38-213 Kołaczyce

NIP: 685 214 56 66

Kom. 609 888 003

e-mail: milvus@vp.pl